

вадження аборту). “Кінцевим моментом життя вважається біологічна смерть, тобто момент, коли внаслідок призупинення роботи серця настали безповоротні процеси розпаду клітин центральної нервової системи” [7, 7]. Від біологічної смерті відрізняють смерть клінічну, коли, незважаючи на припинення дихання та серцебиття, протягом дуже короткого певного часу життя в організмі не припиняється і його життєздатні функції можуть бути відновлені. Заподіяння стану клінічної смерті у випадку, якщо згодом буде здійснено оживлення організму потерпілого, може кваліфікуватися як замах на вбивство. За певних умов може бути визнано вбивством зазіхання на життя людини, яка знаходиться у стані клінічної смерті.

Для відповідальності за вбивство не має значення ні вік потерпілого, ні його життєздатність. Тому, наприклад, позбавлення життя народженого немовляти чи безнадійно хворого є вбивством. Кримінальна відповідальність не виключається й у випадку, якщо вбивство скоєно на прохання потерпілого.

Вбивство визнається закінченим злочином, коли смерть потерпілого настала. Дії особи, спрямовані на позбавлення життя іншої людини якщо вони за обставинами, незалежними від винного, не потягли настання смерті, є замахом на вбивство.

На перший погляд, наведені вище визначення поняття *вбивство* здаються повними й точними, такими, що розкривають зміст цього злочину та критерії його відмежування від суміжних складів злочинів. Однак їх не можна вважати досконалими, оскільки вони охоплюють і деякі інші злочини, пов’язані з необережним заподіянням смерті іншій особі, які за своєю сутністю не є вбивством. Це, наприклад, порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту, що спричинило нещасні випадки з людьми (ч. 3 ст. 276 КК), порушення вимог законодавства про охорону праці, якщо воно потягло нещасні випадки з людьми (ч. 2 ст. 271 КК).

Ще більш ніж півстоліття тому М. Д. Шаргородський дійшов висновку, що вбивство — це тільки “умисне неправомірне позбавлення життя іншої людини” [8, 38]. На його думку, поняття *вбивство* не може застосовуватися до випадків необережного заподіяння смерті з таких підстав: 1) під словом *вбивця* в побуті ніколи не розуміється людина, яка з необережності позбавила життя іншу людину; 2) з кримінально-правової точки зору недоцільно застосовувати поняття найтяжчого злочину проти особистості до необережного діяння, за яким винний не припускає настання внаслідок свого діяння смерті людини або навіть не передбачає можливості цього; 3) в інших країнах терміни *вбивство* і *вбивця* застосовуються лише до найбільш тяжких випадків умисного вбивства.

Для вирішення цього питання в чинному на той час законодавстві М. Д. Шаргородський пропонував “... поєднати всі випадки необережного заподіяння смерті в одній статті...” [9, 477] та дати їй назву “необережного позбавлення життя”. Оскільки такий підхід вимагав ревізії багатьох норм, один з небагатьох прибічників зазначеної позиції І. О. Ноцюс вважав за потрібне об’єднати в такій статті закону не всі випадки необережного заподіяння смерті людині, а тільки ті, що не охоплюються спеціальними складами цього злочину.

Ми поділяємо точку зору М. Д. Шаргородського про те, що вбивство та необережне позбавлення життя — це поняття несумісні; тому для позначення кожного з них не тільки доцільно, але й необхідно вживати різні терміни.

Ті вчені, які не вважають за необхідне вилучення випадків необережного позбавлення життя людини з поняття *вбивство* (М. К. Аніянц, М. І. Загородніков та ін.), зазначають, що таке звуження останнього не впливало з чинного тоді законодавства і практично могло призвести до послаблення боротьби з необережними злочинами проти життя людини. На їх думку, з поняттям *вбивство* пов’язано уявлення про скоєння тяжкого злочину, і це уявлення повинне залишатися в свідомості людей, коли мова йде й про такий злочин, як вбивство з необережності, оскільки і в цьому випадку людина позбавляється найдорожчого — життя. Наведені

